

4. *Kravtsova, A.V.* (2013). «Classification of the risks of enterprises of tourism business». *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*. Vol. 18, no. 4/2, pp. 92–95.
5. *Ovcharov, A.O.* (2008). «Simulation of risk management in tourist and recreational systems». *Strakhovoe delo*. Vol. 6, pp. 33–45.
6. *Brych, V. and Kramarchuk, S.* (2010). «Risk management in the tourism business». *Naukovi zapysky*, vol. 2. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NZTNPU/geogr/2010_2/4/002Brich.pdf
7. *Shkola, I.M., Orekhovs'ka, T.M., Korol'chuk, O.P. and Kyfiak, V.F.* (2007). *Rozvytok turystychnoho biznesu rehionu*. [Development of tourism business in the region]. Knyhy – XXI. Chernivtsi. Ukraine.
8. *Bednars'ka, O.R. and Svirs'ka, O.B.* (2006). «Management of international tourism risks». Available at: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/30358/3/Vis_570_Menedgment.%203-8.pdf
9. *Kozhukhivs'ka, R.B.* (2014). «Management of risk management processes at tourist enterprises». Available at: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/bitstream/6789/2456/1/rizik-menedgent%20v%20turismi.pdf>

Abstract.

Kalinichenko S., Omelchenko H., Grokholskyi V., Gribinyk A., Hryshenko N. Analysis of risks in the tourism service market.

The modern sphere of tourism is one of the most profitable spheres of life, which is developing dynamically. It has a positive effect on the state's economy, progresses day by day in comparison with other industries and brings great social and economic effect to the state. But at the same time, it should be noted that tourism is a very flexible phenomenon, prone to events and interventions of various kinds. The field of tourism is directly or indirectly related to many related economic sectors and interacts with almost all government agencies. However, despite its attractiveness and dynamism, the field of tourism is very "whimsical" and requires proper and professional attention. The growth of world and Ukrainian tourism is accompanied by an increased level of economic, socio-political and other types of risk that affect participants in the tourism market and can significantly adjust tourism activity. In addition to socio-economic problems in the field of tourism, which include the imperfection of the legal framework, poor and suboptimal human resources management, underdeveloped innovation, etc., there are problems related to political and economic turmoil and instability, outdated communication and communication systems. These problems not only hinder the development of this area of activity, but also contribute to the massive outflow of income brought to the state by tourist institutions and organizations. Today, in the period of active development of the tourism industry, risk control is becoming important. Every employee of a tourist enterprise is responsible for the life and health of consumers – tourists who are exposed constantly to danger. The provision of tourist services must ensure an acceptable level of risk to the life, health and property of tourists – both in normal conditions and in emergencies that may occur at the place of stay and recreation.

Key words: risks, risk classification, probability of loss, tourist activity, tourist enterprises.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2021 р.

Бібліографічний опис статті:

Калініченко С. М., Омельченко Г. Ю., Грохольський В. П., Грібнік А. В., Грищенко Н. В. Аналіз ризиків на ринку туристичних послуг. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2021. № 3. С. 26-31.

Kalinichenko S., Omelchenko H., Grokholskyi V., Gribinyk A., Hryshenko N. Analysis of risks in the tourism service market. Actual problems of innovative economy. 2021. No. 3, pp. 26-31.

УДК: 338; JEL classification: F52

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2021-3-6>

**ЛЮБОХИНЕЦЬ Лариса Сергіївна, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економічної теорії та економічної безпеки,
Хмельницький національний університет, ORCID ID : 0000-0003-1578-615X**

АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ РЕЙТИНГІВ ОЦІНЮВАННЯ УМОВ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ З УРАХУВАННЯМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Любохинець Л. С. Аналіз регіональних рейтингів оцінювання умов ведення бізнесу з урахуванням забезпечення економічної безпеки підприємств.

У статті представлено результати аналізу сучасного стану середовища функціонування підприємств з позиції забезпечення економічної безпеки, визначені на рівні регіональної економіки. Виявлено основні тенденції динамічних змін умов ведення бізнесу за результатами аналізу регіональних показників. Охарактеризовано індикатори регіональної рейтингової оцінки умов ведення бізнесу Doing Business та їх динаміка в сучасних умовах забезпечення економічної безпеки підприємств. Представлений аналіз у регіональному розрізі дозволяє визначити основні тенденції сприяння розвитку бізнесу та джерела виникнення проблем, на які система економічної безпеки конкретних суб'єктів господарювання змушена реагувати певним чином. При цьому «сила» такої реакції повинна бути пропорційною впливу та у певних випадках попередження і нівелювання загроз може бути неможливим або бути поза межею компетентності конкретних суб'єктів управління. Тому адаптаційні процеси також можуть

використовуватись у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання, що переважно пов'язано із негативним інституційним впливом. Такі умови ведення бізнесу потребують від менеджменту підприємств оперативної реакції і певного ступеня гнучкості, що дозволяє нівелювати потенційні загрози, адаптуватись до неперервних обставин і у результаті сприяти забезпеченню економічної безпеки в цілому.

Ключові слова: регіональний індекс умов ведення бізнесу Doing Business, економічна безпека, індикатори ведення бізнесу, рейтингова оцінка.

Постановка проблеми. Стан розвитку бізнес-середовища впливає на економічну активність суб'єктів господарювання, при цьому динаміка регіональних індикаторів рейтингової оцінки умов ведення бізнесу є основним інструментом регулювання діяльності підприємств у конкурентному середовищі, що, в свою чергу, виступає передумовою використання потенціалу бізнесу задля підвищення ефективності і стабільності економіки. З метою стабільного розвитку великого, середнього та малого бізнесу в Україні та становлення конкурентоспроможної економіки необхідно забезпечити сприятливі умови формування ділового та інвестиційного клімату. Забезпечення сприятливих умов ведення бізнесу – це шлях для залучення інвестицій в економіку, можливість відновлення економічного зростання, стабілізації національної економіки, імплементації кращих практик якісного та ефективного регулювання бізнес-процесів на основі моніторингу індикаторів індексу Regional Doing Business, в тому числі з позиції забезпечення економічної безпеки промислових підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми визначення умов та потенційних загроз для ведення бізнесу висвітлені в працях Т. Васильцева, З. Варналія, Н. Гавловської, Г. Козаченко, В. Нижника, Є. Рудніченка, аспекти формування сприятливого бізнес-середовища досліджували І. Біла, Н. Насікан, О. Пікулик, Т. Орехова, Н. Якимова та ін. Проте мінливість ринкових умов впливає на стан бізнес-середовища та умови ведення бізнесу, що потребує постійного моніторингу та детального дослідження для визначення особливостей функціонування суб'єктів господарської діяльності національної економіки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз регіональних рейтингів оцінювання умов ведення бізнесу за динамікою індикаторів індексу Regional Doing Business з позиції забезпечення економічної безпеки промислових підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічна безпека та ефективне функціонування промислових підприємств залежить не лише від середовища, сформованого на рівні країни, але й від середовища на

регіональному рівні, яке можливо охарактеризувати за допомогою Regional Doing Business, що визначався за підсумками 2017, 2018 та 2020 років. Даний рейтинг вимірює сприятливість клімату в обласних центрах України і сформований на підставі опитування українських підприємців згідно з адаптованою методологією Doing Business Світового банку. Слід зазначити, що кожен рік методологія оцінювання була різною. У 2020 році рейтинг Regional Doing Business визначається за сумою балів, набраних за 6 показниками, а саме додано 1 показник у порівнянні з попередніми роками – електронні сервіси. Таким чином у 2020 році до переліку показників належать [1]:

- 1) започаткування бізнесу;
- 2) сплата місцевих податків;
- 3) оформлення земельної ділянки;
- 4) приєднання до електромереж;
- 5) одержання дозволів на будівництво;
- 6) електронні сервіси.

Загальна максимальна кількість балів за методологією – 600. Оскільки методологія оцінювання Regional Doing Business змінювалася щорічно, то аналіз будемо проводити за місцем у рейтингу, а не за кількістю отриманих балів. Результати оцінювання Regional Doing Business наведено у табл. 1.

Протягом аналізованого періоду відбуваються суттєві зміни у рейтингу Regional Doing Business, в першу чергу це пов'язано із реформою децентралізації, яка направлена на створення громад та визначення потенційних ресурсних можливостей для економічного та соціального розвитку з метою надання якісних послуг жителям областей України. У 2020 році значні покращення спостерігаються у діяльності Запорізької області, яка піднялась на 10 позицій, Чернівецької області – на 6 позицій та Чернігівської, Сумської, Одеської областей, які піднялись на 4 позиції у рейтингу. Перші позиції у рейтингу займають Житомирська (1 місце), Чернігівська (2 місце), Рівненська (4 місце), Івано-Франківська (5-6 місце), Вінницька (5-6 місце) області та м. Київ (3 місце). Однак слід зазначити, що з 600 балів лідер у рейтингу Житомирська область отримала 356 балів, тобто 59,33% від 100% можливих, а найменшу кількість балів отримала Миколаївська область – 303 бали або 50,5% від 100% можливих.

Стосовно Хмельницької області необхідно зазначити стрімке падіння у рейтингу з 13 місця у 2017 році до 24 місця у 2020 році, що

свідчить про погіршення ситуації та виникнення нових загроз для промислових підприємств досліджуваного регіону.

Таблиця 1

Результати оцінювання Regional Doing Business за підсумками 2017, 2018 та 2020 років, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1	Сумська область	1	Вінницька область	1	Житомирська область
2	Львівська область	2	Івано-Франківська область	2	Чернігівська область
3-4	Івано-Франківська область	3	Житомирська область	3	Київ
3-4	Кіровоградська область	4	Київ	4	Рівненська область
5	Тернопільська область	5	Львівська область	5-6	Івано-Франківська область
6-8	Закарпатська область	6-7	Чернігівська область	5-6	Вінницька область
6-8	Полтавська область	6-7	Рівненська область	7	Волинська область
6-8	Київ	8	Волинська область	8	Львівська область
9	Вінницька область	9-10	Кіровоградська область	9	Дніпропетровська область
10	Одеська область	9-10	Донецька область	10	Донецька область
11	Волинська область	11	Тернопільська область	11	Сумська область
12	Чернівецька область	12	Дніпропетровська область	12	Полтавська область
13	Хмельницька область	13	Полтавська область	13-14	Запорізька область
14-16	Донецька область	14	Миколаївська область	13-14	Тернопільська область
14-16	Житомирська область	15	Сумська область	15	Кіровоградська область
14-16	Черкаська область	16	Хмельницька область	16	Закарпатська область
17	Харківська область	17-18	Херсонська область	17	Черкаська область
18-19	Дніпропетровська область	17-18	Черкаська область	18	Одеська область
18-19	Київська область	19	Закарпатська область	19	Чернівецька область
20	Миколаївська область	20	Київська область	20-21	Київська область
21	Рівненська область	21	Харківська область	20-21	Луганська область
22	Запорізька область	22	Одеська область	22	Харківська область
23	Чернігівська область	23	Луганська область	23	Херсонська область
24	Херсонська область	24	Запорізька область	24	Хмельницька область
25	Луганська область	25	Чернівецька область	25	Миколаївська область

*сформовано автором за даними [2, 3, 4]

Для більш детальної характеристики стану областей України необхідно розглянути складові рейтингу; спочатку проаналізуємо показник, що характеризує започаткування бізнесу (табл. 2) і який вимірює простоту започаткування бізнесу за наступними умовами [1]:

- 1) час на започаткування бізнесу, що вимірюється у календарних днях (max 50 балів);
- 2) кількість візитів – кількість будь-яких взаємодій заявника із зовнішніми особами (max 40 балів);
- 3) відкритість інформації – відображає її доступність та оцінюється на основі аналізу витраченого часу на пошук відомостей у офіційних джерелах (max 10 балів).

З наведених даних у табл. 2 можна зробити висновки, що процес децентралізації відобразився на процедурних аспектах започаткування бізнесу, і лідерами серед областей у рейтингу за підсумками 2020 року є 1 місце – Чернівецька (82 бали), 2 місце – Івано-Франківська (80 балів), 3 і 4 місця – Житомирська та Закарпатська (79 балів), 5 і 6 місця – Луганська та Полтавська (78 балів). Хмельницька область втратила свої позиції і з 2 місця у 2017 році перемістилась на 23-24 місце у 2020 році. Такі тенденції переважно пов'язані

з інституційними аспектами діяльності дозвільної системи і державних органів влади, які не сприяли покращенню ситуації на місцях.

Наступною складовою у рейтингу Regional Doing Business є показник сплати місцевих податків, що наведений у табл. 3. Показник сплати місцевих податків вимірює тягар, що накладається на бізнес місцевими податками. Кожен з податків оцінюється за шкалою від 0 до 15 балів. Податками, що аналізуються за компонентом, є такі [1]:

- 1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (для юридичних осіб);
- 2) туристичний збір;
- 3) земельний податок;
- 4) ставка єдиного податку для 1 групи;
- 5) ставка єдиного податку для 2 групи.

Додатково на рейтинг впливає відкритість даних про вказані податки (решта 25 балів). Розрахунок балів здійснюється за складовими [1]:

- 1) наявність інформації на веб-сайтах (максимум 15 балів);
- 2) повна інформація про місцеві податки (ставки, реквізити для сплати) (максимум 10 балів).

З наведених даних у табл. 3 можна зробити висновки, що у 2020 році серед лідерів за

показником сплати місцевих податків є такі області: 1 місце – Рівненська (61 бал), 2 місце – Донецька (53 бали), 3 місце – Житомирська (50 балів), 4 місце – Кіровоградська (49 балів) та

5 місце – Одеська (46 балів). Хмельницька область знаходиться у межах 8-12 місця стабільно, за досліджуваний період.

Таблиця 2

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником започаткування бізнесу у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1	Сумська область	1	Житомирська область	1	Чернівецька область
2	Хмельницька область	2-3	Вінницька область	2	Івано-Франківська область
3-5	Запорізька область	2-3	Чернігівська область	3-4	Закарпатська область
3-5	Київська область	4-5	Дніпропетровська область	3-4	Житомирська область
3-5	Кіровоградська область	4-5	Сумська область	5-6	Луганська область
6-10	Івано-Франківська область	6-7	Рівненська область	5-6	Полтавська область
6-10	Львівська область	6-7	Чернівецька область	7-8	Одеська область
6-10	Черкаська область	8	Кіровоградська область	7-8	Київ
6-10	Чернігівська область	9-10	Волинська область	9-11	Запорізька область
6-10	Київ	9-10	Київ	9-11	Донецька область
11-16	Волинська область	11-14	Миколаївська область	9-11	Рівненська область
11-16	Миколаївська область	11-14	Тернопільська область	12-13	Волинська область
11-16	Одеська область	11-14	Харківська область	12-13	Чернігівська область
11-16	Рівненська область	11-14	Хмельницька область	14-15	Тернопільська область
11-16	Тернопільська область	15	Запорізька область	14-15	Сумська область
11-16	Херсонська область	16-18	Київська область	16-17	Дніпропетровська область
17-19	Вінницька область	16-18	Полтавська область	16-17	Львівська область
17-19	Дніпропетровська область	16-18	Херсонська область	18	Херсонська область
17-19	Харківська область	19-20	Львівська область	19	Вінницька область
20-22	Житомирська область	19-20	Черкаська область	20-22	Харківська область
20-22	Закарпатська область	21	Івано-Франківська область	20-22	Київська область
20-22	Чернівецька область	22	Одеська область	20-22	Кіровоградська область
23	Полтавська область	23	Закарпатська область	23-24	Миколаївська область
24	Донецька область	24	Донецька область	23-24	Хмельницька область
25	Луганська область	25	Луганська область	25	Черкаська область

Таблиця 3

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником сплата місцевих податків у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1	Сумська область	1-2	Харківська область	1	Рівненська область
2-7	Волинська область	1-2	Донецька область	2	Донецька область
2-7	Івано-Франківська область	3	Кіровоградська область	3	Житомирська область
2-7	Львівська область	4-8	Рівненська область	4	Кіровоградська область
2-7	Одеська область	4-8	Чернівецька область	5	Одеська область
2-7	Черкаська область	4-8	Миколаївська область	6-7	Тернопільська область
2-7	Київ	4-8	Херсонська область	6-7	Харківська область
8-12	Житомирська область	4-8	Івано-Франківська область	8-10	Волинська область
8-12	Закарпатська область	9-14	Житомирська область	8-10	Закарпатська область
8-12	Запорізька область	9-14	Вінницька область	8-10	Хмельницька область
8-12	Луганська область	9-14	Хмельницька область	11-13	Черкаська область
8-12	Хмельницька область	9-14	Полтавська область	11-13	Чернівецька область
13-15	Миколаївська область	9-14	Черкаська область	11-13	Херсонська область
13-15	Полтавська область	9-14	Одеська область	14-15	Чернігівська область
13-15	Харківська область	15-18	Сумська область	14-15	Вінницька область
16-20	Дніпропетровська область	15-18	Волинська область	16-17	Сумська область
16-20	Кіровоградська область	15-18	Тернопільська область	16-17	Полтавська область
16-20	Рівненська область	15-18	Львівська область	18	Київ
16-20	Тернопільська область	19	Закарпатська область	19	Миколаївська область
16-20	Чернівецька область	20	Луганська область	20-22	Львівська область
21-25	Вінницька область	21	Київська область	20-22	Запорізька область
21-25	Донецька область	22-24	Дніпропетровська область	20-22	Київська область
21-25	Київська область	22-24	Київ	23-24	Івано-Франківська область
21-25	Херсонська область	22-24	Запорізька область	23-24	Луганська область
21-25	Чернігівська область	25	Чернігівська область	25	Дніпропетровська область

*сформовано автором за даними [2, 3, 4]

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником оформлення земельної ділянки наведено у табл. 4. Компонент оформлення земельної ділянки вимірює простоту оформлення та отримання права оренди земельної ділянки. Рейтинг за компонентом визначають такі показники, як [1]:

- 1) час (max 35 балів) – вимірюється у календарних днях;
- 2) кількість візитів (max 30 балів) – кількість будь-яких взаємодій власника об'єкту нерухомості із зовнішніми особами;
- 3) витрати коштів (max 35 балів) – включають у себе лише офіційні платежі.

Таблиця 4

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником оформлення земельної ділянки у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1-2	Львівська область	1	Вінницька область	1	Сумська область
1-2	Тернопільська область	2	Київ	2-3	Чернівецька область
3-4	Вінницька область	3	Чернігівська область	2-3	Луганська область
3-4	Полтавська область	4	Полтавська область	4-5	Чернігівська область
5-6	Закарпатська область	5	Івано-Франківська область	4-5	Черкаська область
5-6	Сумська область	6	Донецька область	6	Житомирська область
7-8	Івано-Франківська область	7	Волинська область	7	Вінницька область
7-8	Київ	8-10	Житомирська область	8-10	Київ
9-10	Житомирська область	8-10	Кіровоградська область	8-10	Дніпропетровська область
9-10	Кіровоградська область	8-10	Львівська область	8-10	Полтавська область
11-13	Волинська область	11-13	Рівненська область	11	Запорізька область
11-13	Миколаївська область	11-13	Закарпатська область	12-14	Івано-Франківська область
11-13	Чернігівська область	11-13	Луганська область	12-14	Львівська область
14-17	Донецька область	14	Миколаївська область	12-14	Київська область
14-17	Запорізька область	15	Київська область	15-16	Волинська область
14-17	Луганська область	16-17	Дніпропетровська область	15-16	Харківська область
14-17	Рівненська область	16-17	Тернопільська область	17-19	Кіровоградська область
18-19	Дніпропетровська область	18-19	Сумська область	17-19	Одеська область
18-19	Хмельницька область	18-19	Херсонська область	17-19	Миколаївська область
20-23	Київська область	20	Одеська область	20	Донецька область
20-23	Херсонська область	21	Черкаська область	21-22	Закарпатська область
20-23	Черкаська область	22	Харківська область	21-22	Хмельницька область
20-23	Чернівецька область	23	Хмельницька область	23-24	Херсонська область
24-25	Одеська область	24-25	Чернівецька область	23-24	Рівненська область
24-25	Харківська область	24-25	Запорізька область	25	Тернопільська область

*сформовано автором за даними [2, 3, 4]

За показником оформлення земельної ділянки лідерами серед областей у 2020 році: 1 місце – Сумська область (79 балів), 2-3 місця – Чернівецька та Луганська (77 балів), 4-5 місця – Чернігівська та Черкаська область (75 балів). Хмельницька область за цим показником займає 23-24 місце, що дещо нижче у порівнянні з 2017 роком (18-19 місце).

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником приєднання до електромереж наведено у табл. 5.

Компонент приєднання до електромереж вимірює простоту приєднання нового об'єкта будівництва до електромереж і визначається показниками [1]:

- 1) час (max 30 балів) – вимірюється у календарних днях;
- 2) витрати коштів (max 30 балів) – включають у себе лише офіційні платежі;
- 3) кількість візитів (max 30 балів) – кількість будь-яких взаємодій власника об'єкту нерухомості із зовнішніми особами;
- 4) надійність електропостачання: SAIDI (max 5 балів) та SAIFI (max 5 балів) –

визначається за показниками SAIDI та SAIFI, розрахованими за календарний рік, що передує року складання рейтингу, а джерелом інформації щодо показників є офіційні дані НКРЕКП.

За показником приєднання до електромереж лідерами серед областей у 2020 році є такі: 1 місце – Житомирська область (75 балів), 2 місце – Тернопільська область (74 бали), 3 місце – Волинська область (71 бал), 4 місце – Полтавська область (70 балів) та 5 місце – Івано-Франківська область (67 балів). Хмельницька область займає у 2020 році 12 місце, що дещо вище, ніж показник 2018 року (17-18 місце). Для промислових підприємств це доволі вагомий показник, оскільки для створення нових потужностей та залучення нових інвесторів він може мати надзвичайно високу вагу в прийнятті рішень зацікавленими особами.

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником одержання дозволів на будівництво наведено у табл. 6 і вимірює простоту оформлення процесу будівництва

за показниками [1]:

- 1) час (max 35 балів) – вимірюється у календарних днях;
- 2) витрати коштів (max 30 балів) –

- 3) кількість візитів (max 25 балів) – кількість будь-яких взаємодій власника об'єкту нерухомості із зовнішніми особами;

Таблиця 5

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником приєднання до електромереж у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1-5	Волинська область	1-2	Житомирська область	1	Житомирська область
1-5	Полтавська область	1-2	Волинська область	2	Тернопільська область
1-5	Тернопільська область	3	Тернопільська область	3	Волинська область
1-5	Херсонська область	4	Івано-Франківська область	4	Полтавська область
1-5	Чернігівська область	5-6	Рівненська область	5	Івано-Франківська область
6-12	Житомирська область	5-6	Полтавська область	6	Рівненська область
6-12	Закарпатська область	7-8	Вінницька область	7	Кіровоградська область
6-12	Кіровоградська область	7-8	Кіровоградська область	8	Закарпатська область
6-12	Миколаївська область	9	Закарпатська область	9	Вінницька область
6-12	Одеська область	10	Львівська область	10	Донецька область
6-12	Хмельницька область	11	Донецька область	11	Львівська область
6-12	Київ	12-16	Київ	12	Хмельницька область
13-21	Вінницька область	12-16	Миколаївська область	13	Херсонська область
13-21	Донецька область	12-16	Харківська область	14	Миколаївська область
13-21	Івано-Франківська область	12-16	Запорізька область	15	Запорізька область
13-21	Луганська область	12-16	Одеська область	16-17	Київська область
13-21	Львівська область	17-18	Сумська область	16-17	Харківська область
13-21	Рівненська область	17-18	Хмельницька область	18	Сумська область
13-21	Сумська область	19-20	Херсонська область	19-20	Дніпропетровська область
13-21	Харківська область	19-20	Луганська область	19-20	Черкаська область
13-21	Черкаська область	21-22	Чернігівська область	21-23	Чернігівська область
22	Дніпропетровська область	21-22	Черкаська область	21-23	Одеська область
23-24	Запорізька область	23	Дніпропетровська область	21-23	Луганська область
23-24	Чернівецька область	24	Чернівецька область	24	Київ
25	Київська область	25	Київська область	25	Чернівецька область

Таблиця 6

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником одержання дозволів на будівництво у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2017 рік		2018 рік		2020 рік	
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1	Чернівецька область	1-2	Чернігівська область	1	Чернігівська область
2	Кіровоградська область	1-2	Київська область	2-4	Київ
3-7	Донецька область	3	Черкаська область	2-4	Вінницька область
3-7	Івано-Франківська область	4-5	Івано-Франківська область	2-4	Черкаська область
3-7	Київська область	4-5	Донецька область	5	Волинська область
3-7	Одеська область	6	Вінницька область	6	Рівненська область
3-7	Сумська область	7-8	Житомирська область	7-8	Львівська область
8-10	Вінницька область	7-8	Рівненська область	7-8	Дніпропетровська область
8-10	Закарпатська область	9	Закарпатська область	9	Херсонська область
8-10	Львівська область	10-11	Сумська область	10-11	Донецька область
11-13	Полтавська область	10-11	Волинська область	10-11	Одеська область
11-13	Тернопільська область	12	Тернопільська область	12	Івано-Франківська область
11-13	Харківська область	13-14	Миколаївська область	13-14	Кіровоградська область
14	Дніпропетровська область	13-14	Львівська область	13-14	Закарпатська область
15	Київ	15	Дніпропетровська область	15-16	Запорізька область
16	Волинська область	16	Київ	15-16	Миколаївська область
17	Черкаська область	17-19	Кіровоградська область	17-18	Київська область
18	Житомирська область	17-19	Херсонська область	17-18	Харківська область
19	Хмельницька область	17-19	Одеська область	19	Житомирська область
20	Рівненська область	20	Чернівецька область	20	Сумська область
21	Миколаївська область	21-22	Харківська область	21	Полтавська область
22	Запорізька область	21-22	Хмельницька область	22-23	Тернопільська область
23	Херсонська область	23-24	Запорізька область	22-23	Чернівецька область
24	Луганська область	23-24	Луганська область	24	Луганська область
25	Чернігівська область	25	Полтавська область	25	Хмельницька область

*сформовано автором за даними [2, 3, 4]

4) відкритість інформації (max 10 балів) – вимірює доступність для ознайомлення генерального плану обласного центру та міста Києва у мережі Інтернет. Завдяки відкритості цих документів можна зорієнтуватись, які види будівель та споруд можливо будувати на територіях зазначених населених пунктів.

За показником одержання дозволів на будівництво лідерами серед областей у 2020 році є наступні: 1 місце – Житомирська

область (75 балів), 2 місце – Тернопільська область (74 бали), 3 місце – Волинська область (71 бал), 4 місце – Полтавська область (70 балів) та 5 місце – Івано-Франківська область (67 балів). Хмельницька область посідає у 2020 році останнє місце, що у більшості випадків пов'язано із конфліктами на місцевому рівні.

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником електронні сервіси представлені у табл. 7.

Таблиця 7

Результати оцінювання Regional Doing Business за показником електронні сервіси у 2017, 2018 та 2020 роках, місце у рейтингу*

2018 рік				2020 рік			
Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон	Місце	Регіон
1	Дніпропетровська обл.	13-15	Житомирська обл.	1	Дніпропетровська обл.	11-16	Сумська обл.
2	Хмельницька обл.	13-15	Волинська обл.	2-3	Київ	11-16	Закарпатська обл.
3	Львівська обл.	13-15	Закарпатська обл.	2-3	Хмельницька обл.	11-16	Луганська обл.
4	Івано-Франківська обл.	16-20	Рівненська обл.	4	Тернопільська обл.	11-16	Миколаївська обл.
5	Київ	16-20	Миколаївська обл.	5-8	Івано-Франківська обл.	17-19	Вінницька обл.
6	Тернопільська обл.	16-20	Харківська обл.	5-8	Львівська обл.	17-19	Кіровоградська обл.
7	Запорізька обл.	16-20	Полтавська обл.	5-8	Запорізька обл.	17-19	Одеська обл.
8	Луганська обл.	16-20	Донецька обл.	5-8	Київська обл.	20	Житомирська обл.
9	Вінницька обл.	21-22	Чернігівська обл.	9-10	Харківська обл.	21-22	Донецька обл.
10-12	Сумська обл.	21-22	Одеська обл.	9-10	Херсонська обл.	21-22	Чернівецька обл.
10-12	Кіровоградська обл.	23-24	Чернівецька обл.	11-16	Чернігівська обл.	23-25	Волинська обл.
10-12	Херсонська обл.	23-24	Київська обл.	11-16	Рівненська обл.	23-25	Полтавська обл.
		25	Черкаська обл.			23-25	Черкаська обл.

*сформовано автором за даними [2, 3, 4]

Показник електронні сервіси вимірює обсяг адміністративних послуг та дозвільних процедур (які включають: дозвіл на спеціальне водокористування; дозвіл на розміщення зовнішньої реклами; дозвіл на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні; дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства; дозвіл на порушення об'єкту благоустрою; отримання викопіювання топографічної карти масштабу 1:500 з відображенням інженерних мереж; декларація про утворення відходів; дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки; державна реєстрація потужності; видача містобудівних умов та обмежень), які можна отримати або пройти за допомогою використання мережі Інтернет у найбільшому місті регіону/обласному центрі [1].

Кожна процедура/сервіс оцінюється у межах від 1 до 10 балів за наступними критеріями [1]:

1) наявність на веб-сайті інформації про порядок проходження процедури/надання послуги (включно з переліком документів, адресою та процедурою подання) (+1 бал);

2) можливість подання документів для проходження процедури/отримання послуги он-лайн (+3 бали);

3) можливість отримання результату процедури/послуги он-лайн (+6 балів).

За показником одержання дозволів на будівництво лідерами серед областей у 2020 році є наступні: 1 місце – Дніпропетровська область (49 балів), 2-3 місця – м. Київ та Хмельницька область (47 балів), 4 місце – Тернопільська область (45 балів), 5-8 місця – Київська, Запорізька, Львівська та Івано-Франківська області (36 балів).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Представлений аналіз у регіональному розрізі дозволяє визначити основні тенденції сприяння розвитку бізнесу та джерела виникнення проблем, на які система економічної безпеки конкретних суб'єктів господарювання змушена реагувати певним чином. При цьому «сила» такої реакції повинна бути пропорційною впливу та у певних випадках попередження і нівелювання загроз може бути неможливим або бути поза межею компетентності конкретних суб'єктів управління. Тому адаптаційні процеси також можуть використовуватись у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання, що переважно пов'язано із негативним інституційним впливом. Такі умови ведення бізнесу потребують від менеджменту підприємств оперативної реакції і певного ступеня гнучкості, що дозволяє нівелювати потенційні загрози, адаптуватись до непереборних обставин і у результаті сприяти забезпеченню економічної безпеки в цілому.

Література.

1. Regional Doing Business. Оновлена методологія. URL: <https://rdb.brdo.com.ua/DB2020.pdf>
2. Регіональний Doing Business 2017. URL: <https://regulation.gov.ua/rating/doing-business?sort=common>
3. Regional Doing Business 2020. URL: <https://rdb.brdo.com.ua>
4. Regional Doing Business 2018. URL: <https://rdb.brdo.com.ua/2018/>
5. Пікулик О.І. Бізнес-середовище в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2021. №2(119). С. 23-26.
6. Сприятливі умови для бізнесу. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=112a480c-9492-4736-99ed-b0f3b1152c27&title=SpriiatliviUmoviDliaBiznesu&isSpecial=true>
7. Лагодієнко В.В. Продовольча безпека Причорноморського регіону: стан, тенденції, перспективи. *Economic and Food Security of Ukraine*. 2019. № 6(3-4), С. 16-25. <https://doi.org/10.15673/efs.v6i3-4.1282>
8. Лагодієнко В.В., Суханова А.В. Характеристика економічної безпеки підприємств та оцінка основних індикаторів безпеки. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, Серія «Економічні науки»*. 2019. Вип. 206. С. 305-318.

References.

1. Regional Doing Business. Updated methodology. Available at: <https://rdb.brdo.com.ua/DB2020.pdf>
2. Регіональний Doing Business 2017. Available at: <https://regulation.gov.ua/rating/doing-business?sort=common>
3. Regional Doing Business 2020. Available at: <https://rdb.brdo.com.ua>
4. Regional Doing Business 2018. Available at: <https://rdb.brdo.com.ua/2018/>
5. Pikulyk O.I. (2021). «Business environment in Ukraine: problems and prospects of development». *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. no. 2(119), pp. 23-26
6. Favorable conditions for business. Available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=112a480c-9492-4736-99ed-b0f3b1152c27&title=SpriiatliviUmoviDliaBiznesu&isSpecial=true>
7. Lahodiienko, V.V. (2019). «Food security of the Black Sea region: state, tendencies, prospects». *Economic and Food Security of Ukraine*. № 6(3-4), pp. 16-25. <https://doi.org/10.15673/efs.v6i3-4.1282>
8. Lahodiienko, V.V., Sukhanova, A.V. (2019). «Characteristics of economic security of enterprises and assessment of key security indicators». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva imeni Petra Vasylenka, Serii «Ekonomichni nauky»*. Issue 206, pp. 305-318.

Abstract.

Liubokhynets L. The analysis of assessment regional ratings of business conditions considering the ensuring of enterprises' economic security.

The article presents the analysis results of the current state environment of enterprises' operation from the standpoint of ensuring economic security determined at the level of regional economy. The ensuring of favorable business conditions is a way to attract investment into the economy, the opportunity to restore economic growth, to stabilize the national economy, to implement the best practices of quality and effective regulation of business processes based on monitoring indicators of the Regional Doing Business index.

The main trends of dynamic changes in the conditions of doing business based on the analysis of regional indicators identified. The conditions analysis of doing business in the regional context allows to identify the main trends in business development and the sources of problems to which the system of economic security of specific entities is forced to respond in some way.

However, the "strength" of such response should be proportionate to the impact, and in some cases the prevention and leveling of threats may be impossible or beyond the competence of specific actors. Therefore, adaptation processes can also be used to ensure the economic security of economic entities, which is mainly due to the negative institutional impact. Such business conditions require the management of enterprises to respond quickly and to a certain degree of flexibility, which allows eliminating potential threats, adapting to insurmountable circumstances, and as a result contributing to economic security in general.

Keywords: index of Regional Doing Business conditions, economic security, business indicators, rating assessment.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2021 р.

Бібліографічний опис статті:

Любохинець Л. С. Аналіз регіональних рейтингів оцінювання умов ведення бізнесу з урахуванням забезпечення економічної безпеки підприємств. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 3. С. 31-38.

Liubokhynets L. The analysis of assessment regional ratings of business conditions considering the ensuring of enterprises' economic security. *Actual problems of innovative economy*. 2021. No. 3, pp. 31-38.